

SECTION 10

INTERNATIONAL RELATIONS AND GEOPOLITICS

УДК 327:316.48:316.42

Стамат В. М.,

к.е.н., доцент,

доцент кафедри менеджменту, бізнесу та адміністрування,

Миколаївський національний аграрний університет,

м. Миколаїв, Україна

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-5789-4023>

Палєєв В. В.,

здобувач вищої освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 051 Економіка,

Миколаївський національний аграрний університет,

м. Миколаїв, Україна

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНИХ КОНФЛІКТІВ У КОНТЕКСТІ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ЗМІН

У сучасному світі міжнародні конфлікти залишаються однією з ключових загроз глобальній безпеці та розвитку. З початку 21 століття характер збройних протистоянь змінився, поряд із традиційними міждержавними конфліктами зростає глобалізація боротьби за природні ресурси, територіальні надбання, етнополітичні суперечності. Ці чинники значно формують підґрунтя для створення нових напруженостей та нестабільності у світі. Для цього існують інструменти впливу на міжнародні конфлікти, а також залучення миротворчого контингенту. Для врегулювання конфліктів у міжнародних відносинах застосовується дипломатія.

Тенденції розвитку міжнародних конфліктів характеризується зростанням чисельності та інтенсивності збройних конфліктів. Війна між державами є найбільш серйозним типом конфлікту, який призводить до жахливих наслідків щодо життя людей, а також для стабільності й безпеки світу в цілому. Прикладами є війна росії й України, вторгнення Хамасу в Ізраїль, конфлікт у Судані [0]. Проаналізувавши інтенсивність конфліктів, можна зрозуміти те, що починаючи з 2006 по 2024 роки їх кількість значно збільшилась. Можна виділити певні тенденції. Перша тенденція, це – період з 2006 по 2010 роки. Відносна стабільність або навіть невелике зниження кількості

великомасштабних міжнародних конфліктів. Основна увага була прикута до затяжних конфліктів у Афганістані та Іраку 2011 рік. Арабська весна. Відбулося значне збільшення внутрішньодержавних (громадянських) конфліктів, які часто інтернаціоналізуються. Прикладом конфлікту може слугувати 5-денна війна, відома як Російсько-Грузинська війна 2008 року. Підставою для неї стало бажання Грузії приєднатися до лав Європейського союзу та НАТО. Подібна ситуація склалася в Україні у 2014 році. Ця агресія переросла в повномасштабне вторгнення у 2022 року.

Друга тенденція полягає в тому що, зростає кількість проксі-конфліктів, домінують нерегулярні війни, конфлікти із залученням недержавних угруповань (терористичні угруповання, повстанці) та збільшення кількості багатосторонніх конфліктів, де перетинаються інтереси багатьох зовнішніх сил. Причиною є державна нестабільність. У багатьох регіонах (особливо в Африканському регіоні та на Близькому Сході) конфлікти виникають через слабкість центральної влади, нездатність держави забезпечити безпеку та економічні потреби населення. Тероризм є загрозою для міжнародної безпеки та стабільності. Це злочинна діяльність, спрямована на залякування населення та досягнення політичних, релігійних або ідеологічних цілей [0]. Прикладом тероризму можна виділити бойові дії на Донбасі 2014-2015 рр. А також приклад про терористичні напади ісламської групи ISIS у різних країнах, включаючи Ірак, Сирію, Туреччину, Францію, Бельгію та інші. Громадянська війна й революція, що набувають міжнародного характеру можуть мати серйозні наслідки для міжнародної спільноти. Вони можуть спричинити гуманітарні кризи, міграційні потоки та загострення міжнародних відносин.

Якщо в попередніх конфліктах домінували міждержавні війни, то тепер все частіше відбувається змішування внутрішніх і зовнішніх форм протистоянь, що ускладнює урегулювання. Важливою тенденцією є поява конфліктів гібридного типу, що поєднує (військові дії, економічний тиск, інформаційні операції, кібер атаки, дипломатичне протистояння). На сьогоднішній час спостерігається більша кількість нових видів війн, зокрема таких, як кібервійна. Її завданням є дестабілізація комп'ютерних мереж та систем, обмеження доступу до глобальної мережі Internet з боку державних установ і організацій, бізнесових центрів, закладів фінансової сфери, тобто організація «безладу» у повсякденному житті громадян, діяльність яких пов'язана з інформаційними системами. Конфліктне протистояння у політичній сфері міждержавних стосунків відбувається в Інтернеті у якості кібервійни (cyberwarfare). Її формами є: вандалізм (паплюження

хакерами інтернет-сторінок); пропаганда; шпигунство; безпосередні атаки на сервери та комп'ютерні системи [0, 3].

Також йде гібридний конфлікт. Прикладом цього конфлікту це Вторгнення росії в Україну у 2022р. створило загрозу стабільності у світі через складнощі на ринках продовольства та енергоносіїв і руйнування міжнародних механізмів врегулювання конфліктів [4]. Ця війна вивела наш конфлікт на новий рівень. З застосуванням більшого спектру озброєнь та технологій, таких як ракетна зброя середньої та великої дальності, окремо можна додати дронове озброєння такі, як Шахед 136 та модифікації, Орлан 10 – розвідувальний дрон. Також інформаційні засоби та супутникові пристрої для ведення розвідки та пропаганди. Через це призводить до великих жертв серед цивільного населення, руйнування інфраструктури. Це змушує населення виїжджати за кордон. Також наявний економічний спад внаслідок бойових дій. Щодо населення, яке залишилося на території України, то скрута зростає: велика інфляція, значні руйнування інфраструктурних об'єктів, як 82 результат відсутність електро- та водо-постачання (на всій території країни діють екстрені відключення електроенергії), проблеми зі зв'язком.

Щоб зупинити цей конфлікт треба застосувати переговорний процес, який буде спрямований на встановлення довгострокового та справедливого миру. Одним із головних способів врегулювання міжнародного конфлікту є переговори. Переговори – це процес цілеспрямованого і результативного ділового спілкування у формі діалогу між двома або більше сторонами, що включає спільний пошук взаємоприйняттого рішення для вирішення проблеми чи конфлікту[0]. Як метод розв'язання конфліктів переговори являють собою набір тактичних прийомів, спрямованих на пошук взаємоприйнятних рішень для конфлікуючих сторін. Щоб переговори стали можливими, необхідне виконання визначених умов (існування взаємозалежності сторін, які беруть участь у конфлікті; відсутність значних відмінностей по силі у суб'єктів конфлікту; відповідність стадії розвитку конфлікту можливостям переговорів).

На першому етапі сторони мають домовитися про повне або часткове припинення бойових дій. Це створює умови для подальших переговорів та запобігає ескалації насильства. Часто на цьому етапі залучається міжнародні організації – ООН, ОБСЄ. Переговори можуть бути (прямі, не прямі). Непрямі, за участю посередників (ООН, ЄС, Туреччина, США). Саме завдяки посередникам (медіації) стає можливим вирішення питань припинення вогню, демілітаризації сторін конфлікту та гарантує безпеку.

Важливою складовою мирного процесу є відновлення державних інституцій, гуманітарних та економічних аспектів життя людей. Мир не можливий без відновлення благ населення, інфраструктури, повернення населення, створення нових робочих місць.

Отже, міжнародні конфлікти характеризуються певною інноваційністю їх ведення, більшим загостренням конфронтації та зростанням їх чисельності у глобальному світі. Для забезпечення сталого миру потрібно мати дійсні та дієві безпекові гарантії, щоб уникнути повторення конфлікту. Забезпечується це присутністю іноземного миротворчого контингенту (місії).

Список літератури

1. Стамат В.М., Зарецька А.С. Специфіка міжнародних конфліктів та шляхи їх подолання. *Інтеграція науки та практики управління в умовах соціокультурних трансформацій*: матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції (м. Полтава, 25 квітня 2024 року). Полтава: Луганський національний університет імені Тараса Шевченка. 2024. С. 352-355. URL : <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/18473>
2. Стамат В.М. Міжнародні конфлікти як прояв глобальних небезпек світу. *Глобальні цілі сталого розвитку – безпека світу, соціально-економічні та екологічні прояви, можливості активізації партнерства* : круглий стіл з питань національної (економічної) безпеки, (12 листопада 2020 р., Миколаїв). Миколаїв : МНАУ, 2020. С. 55-58. URL : <http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/8278>
3. Міжнародні конфлікти у сучасній світовій політиці. URL : http://dspace.univer.kharkov.ua/bitstream/123456789/14629/32/MBCП_11_міжнародні_конфлікти_в_сучасній_світовій_політиці.pdf
4. СІПРІ 2023 : Щорічник : Озброєння, роззброєння та міжнародна безпека : пер. з англ. / Стокгольм. міжнар. інс-т дослідження миру; Укр. центр екон. і політ. досліджень ім. О.Розумкова; Редкол. укр. вид.: О.Мельник (керівник проекту та ін.). Київ : Заповіт, 2024. 663с. URL : https://www.sipri.org/sites/default/files/SIPRI_2023_UKR.pdf
5. Перепелиця Н.О. Переговори в умовах конфліктів: стратегії деескалації та досягнення компромісу. *Політикус*. 2024. №2. С.188-193. DOI <https://doi.org/10.24195/2414-9616.2024-2.29>. URL: http://politicus.od.ua/2_2024/31.pdf